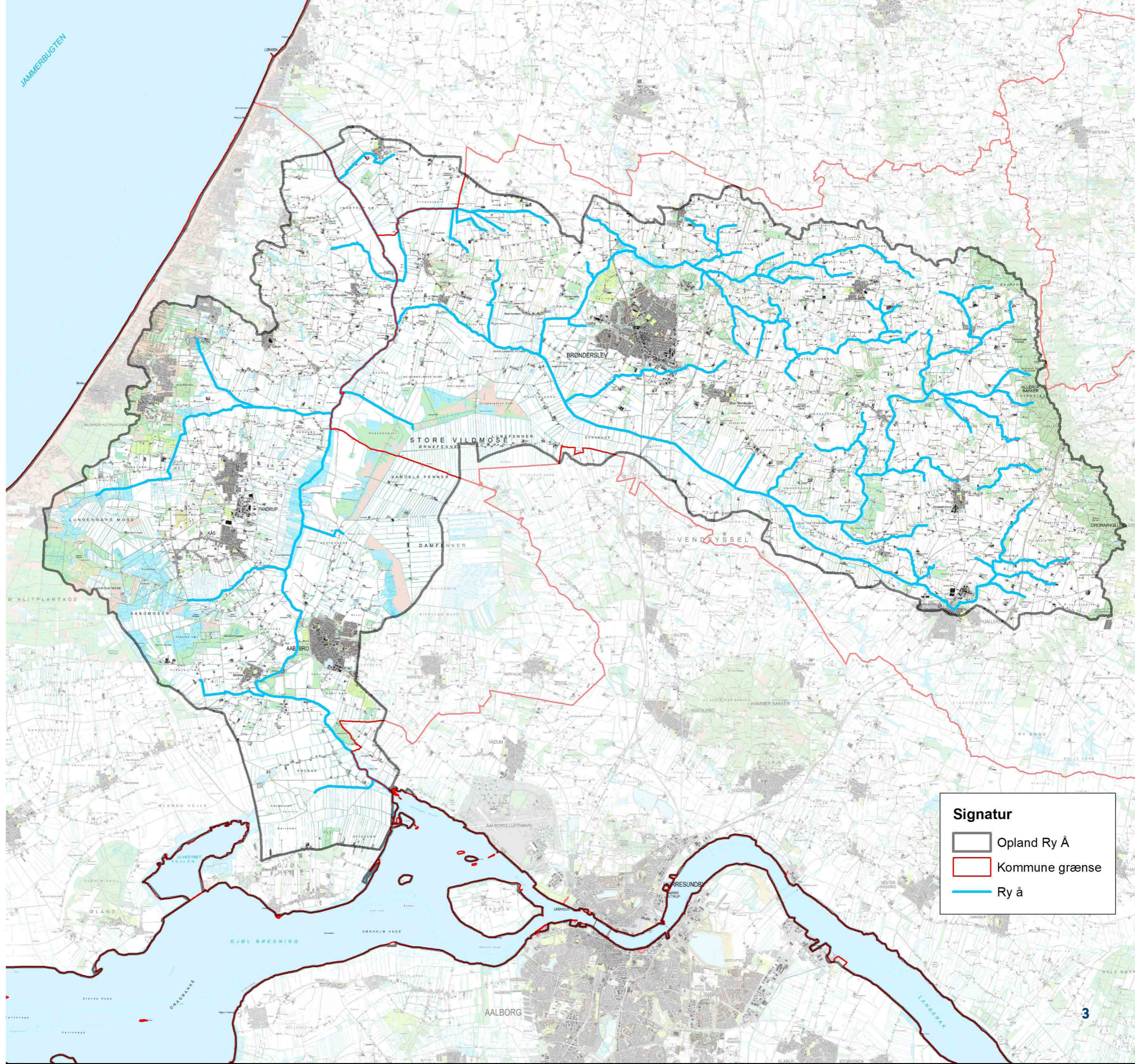

HELHEDSPLAN FOR RYÅ

Indhold

5	Læsevejledning
6	Baggrund for Helhedsplan
7	Rammer, organisering og inddragelse
8	Klimaændringer
11	VANDLØB & AFVANDING
14	Handlinger
16	Opmærksomhedspunkter
17	NATUR
20	Handlinger
22	Opmærksomhedspunkter
25	REKREATIVE POTENTIALER
27	Handlinger
28	Opmærksomhedspunkter
31	HELHEDSØNSKER OG SYNERGI
34	Handlinger
35	Opmærksomhedspunkter
36	Kort over projekter og potentialer
38	FREMTIDIG INTERESSENTINDDRAGELSE

[Foto - Sven Erik Mikkelsen]
Billedet er taget ud over
Rendbæk fra vestlig side ned
mod Ry å og den hvide bro.

Formål

I Helhedsplanen for Ryå varetages hensyn til klimatilpasning, afvanding, natur- og miljø og ikke mindst lokal udvikling og interesser – på tværs af kommunegrænser.

Planen sætter retning og er et supplement til kommunernes lovpligtige kommuneplaner og administrationsgrundlag. Den indeholder en analyse / beskrivelse af udfordringer og potentialer, og peger dermed på udviklingsmuligheder for Ryå og opland.

Nye projekter skal gennemføres på en måde, så de løser flest mulige udfordringer og bidrager til at skabe mest mulig synergi – i og på tværs af kommunerne.

Helhedsplanens formål er at bruge ressourcerne bedst muligt og skabe synnergieffekt mellem de forskellige interesser. Dette gøres ved at arbejde med en oplandstankegang og øget lokal inddragelse.

Læsevejledning

I de enkelte afsnit er der afsnit med overskrifterne ”**handling**er” og ”**opmærksomhedspunkter**”. Handlingerne beskriver aktiviteter i Ryås nærhed, som enten udspringer af processen med helhedsplanen, eller er igangsat som resultat af andre projekter, lovgivning eller planer. Opmærksomhedspunkterne er de kommentarer, som er fremkommet under de forskellige emner i arbejdsgrupperne, der har bidraget til planen.

Baggrund for helhedsplan

Ryå er med et opland på 590 km² et af de største vandløb i Vendsyssel og oplandet til Limfjorden. I lighed med det øvrige Danmark er der flere ønsker til brugen af arealerne i oplandet, end der er plads til.

Ryå afvander et meget stort – og fladt – område, og der er stigende problemer med afvanding. Det viser sig blandt andet ved længerevarende og hyppigere oversvømmelse af vigtige og intensivt dyrkede landbrugsområder. Afvandingsproblemerne forværres af klimaproblemerne og de traditionelle løsninger udfordres, blandt andet fordi de modarbejder miljø- og naturhensyn.

Miljøtilstanden i Limfjorden og en stor del af Ryå opfylder ikke miljømålene. Kommunerne er i fuld gang med de planlagte indsatser, og kvælstofbelastningen fra landbruget via vandløbene skal reduceres.

Oplandet indeholder meget natur, men det er under pres – biotoper indskrænkes og arter forsvinder.

Der er et stigende ønske om rekreative muligheder og større adgang til natur, gerne tæt på byerne.

De mange forskellige interesser stiller øgede krav til planlægningen og vandløbsadministrationen. Vandløbsloven har meget fokus på at håndtere afvandingen. Det er ikke nok i fremtiden. Derfor anbefaler ekspertudvalget til ændret vandløbsforvaltning, at der laves helhedsplaner for de vandløbssystemer, der er særligt følsomme for klimahændelser.

[Foto - Sven Erik Mikkelsen]
Billedet er taget ud over
Rendbæk fra vestlig side ned
mod Ryå og den hvide bro.

Rammer, organisering og inddragelse

Helhedsplanen tilhører Brønderslev og Jammerbugt Kommuner. Styregruppen har repræsentanter fra Teknik- og Miljøudvalget i de to kommuner. Projektgruppe består af kommunale medarbejdere. Limfjordssekretariatet har haft ansvaret for planlægning og facilitering.

Lokal viden og inddragelse af oplandsinteresser vigtigt for arbejdet med helhedsplanen for Ryå. Det er foregået på to niveauer. Styregruppen har udpeget repræsentanter fra relevante interesseorganisationer til en arbejdsgruppe, der giver indspil til de overordnede problemstillinger og udviklingsmuligheder inden for oplandet til Ryå.

Det er ude lokalt de gode løsninger findes og hvor opbakning til at få dem gennemført opnås. Derfor har der været nedsat to lokale grupper, med udgangspunkt i konkrete projekter. De bidrager med lokal viden og løsningsforslag.

Processen er forløbet i perioden fra forår 2018 til udgangen af 2019.

I arbejdet med helhedsplanen er der to centrale dokumenter:

1. "Scenarieregninger for Ryå med omgivende arealer", udarbejdet af det rådgivende konsulentfirma Orbicon og efterfølgende politisk godkendt af Brønderslev og Jammerbugt Kommuner. Rapporten belyser emnerne;
 - Klimaeffekter
 - byernes påvirkning af vandføring og vandstand
 - grøde og grødeskæring
 - profiludvidelser
 - forsinkelser
 - ekstensivering
 - sandbanker ved åens udmunding i Limfjorden
2. Basisanalyse for Ryå – Samler eksisterende viden indenfor arealanvendelse, vandløbs- og naturforhold samt rekreative interesser i oplandet til Ryå.

An aerial photograph showing a wide, winding water channel or floodplain cutting through a rural landscape. The water is a deep blue, contrasting with the brown and green fields. In the distance, a town or village is visible under a clear sky. The foreground shows a mix of water, mudflats, and some green grass.

Klimaændringer

Klimaændringer giver mange problemstillinger, og siden 2013 har klimatilpasning været en fast del af kommuneplanen. Der har især været fokus på oversvømmelser fra stigende havniveau eller skybrud og deraf følgende oversvømmelser fra kloaksystemerne. Vandløbenes evne til at bortlede vand bliver også dårligere med klimaændringerne. Det giver flere oversvømmelseshændelser langs vandløbene og lavt liggende arealer langs vandløbene.

Udfordringerne forstærkes af et stigende antal henvendelser fra lodsejere om oversvømmelser og afvandingsproblemer langs Ryå. Dette medførte, at kommunerne i 2016/2017 i fællesskab bad Orbicon om at opsætte en hydraulisk vandløbsmodel, som kunne anvendes til at beregne de afvandingsmæssige effekter af forskellige tiltag.

Resultaterne fra disse scenarieberegninger har været et væsentligt supplement til kommunernes viden om handlemuligheder i forhold til klimatilpasninger og presset på Ryås evne til bortledning af vand og oversvømmelseshændelser på de nærliggende arealer. I de følgende afsnit af helhedsplanen vil det fremgå, hvilke handlinger den nye viden fra beregningerne medfører.

Kommunerne arbejder ikke kun med klimatilpasning men også med forebyggelse af klimaændringer. Derfor arbejdes der også med at reducere udledningen af drivhusgasser, og udtagning af kulstofrige landbrugsarealer er et vigtigt redskab.

Klimarelaterede handlinger og opmærksomhedspunkter gennemgås i afsnittet om vandløb, da klimaudfordringerne i Ryå knytter sig til øget nedbør og forhøjet vandstand.

AFVANDING OG VANDLØB

Vandløbssystemet Ryå består af en række målsatte vandløb med store naturværdier. Vandløbene blev tidligere kun anvendt til bortledning af vand, men siden vandløbsloven i 1982 er det et krav at tage miljøhensyn i administration og vedligeholdelse af vandløbene. Det betyder, at vandløbene også skal give mulighed for rigt dyre- og planteliv. Vandrammedirektivet fra 2000 giver en ramme for beskyttelse af vandløbene. Gennem vandområdeplaner er der fastsat mål for god økologisk tilstand i vandløbene, og kommunerne skal sikre disse målsætninger.

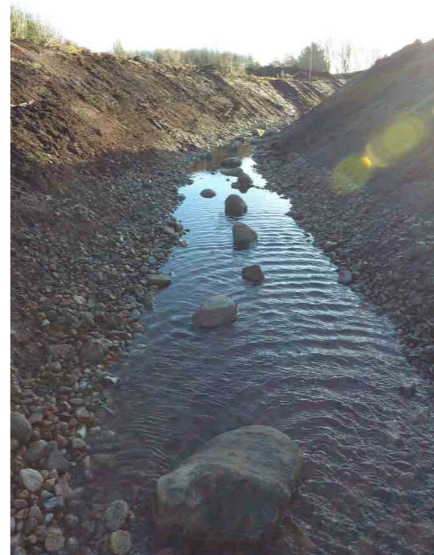
De hyppige og voldsomme oversvømmelser af vigtige og intensivt dyrkede landbrugsarealer har stort fokus hos landbrugserhvervet, hvilket bl.a. har bidraget til udarbejdelse af omtalte scenarierapport.

En del af udfordringerne hænger sammen med afstrømning af regnvand fra byernes befæstede arealer. Det giver især problemer tæt ved udløbene og især i de mindre vandløb, mens det er af mindre betydning i selve Ryå. Mulige løsninger er forsinkelse og neddrosling af vandet.

I Ryå er sandtransport et væsentligt problem. En stor sandtransport har negative effekter på dyre- og planteliv, og sandophobning påvirker afvandingen negativt. Problemet er kompleks, omfanget varierer og afhænger af en lang række forhold, herunder strækningernes faldforhold. Overblik over kilder til sandtransporten er en vanskelig opgave.

For at reducere sandvandring peger undersøgelser på, at valget af vandløbsvedligeholdelse kan have en effekt. Et andet virkemiddel kan være etablering af sandfang, hvor korrekt dimensionering og drift er væsentlig både af hensyn til afvanding og plante- og dyrelivet. Af andre metoder til begrænsning af sandtransport kan nævnes :

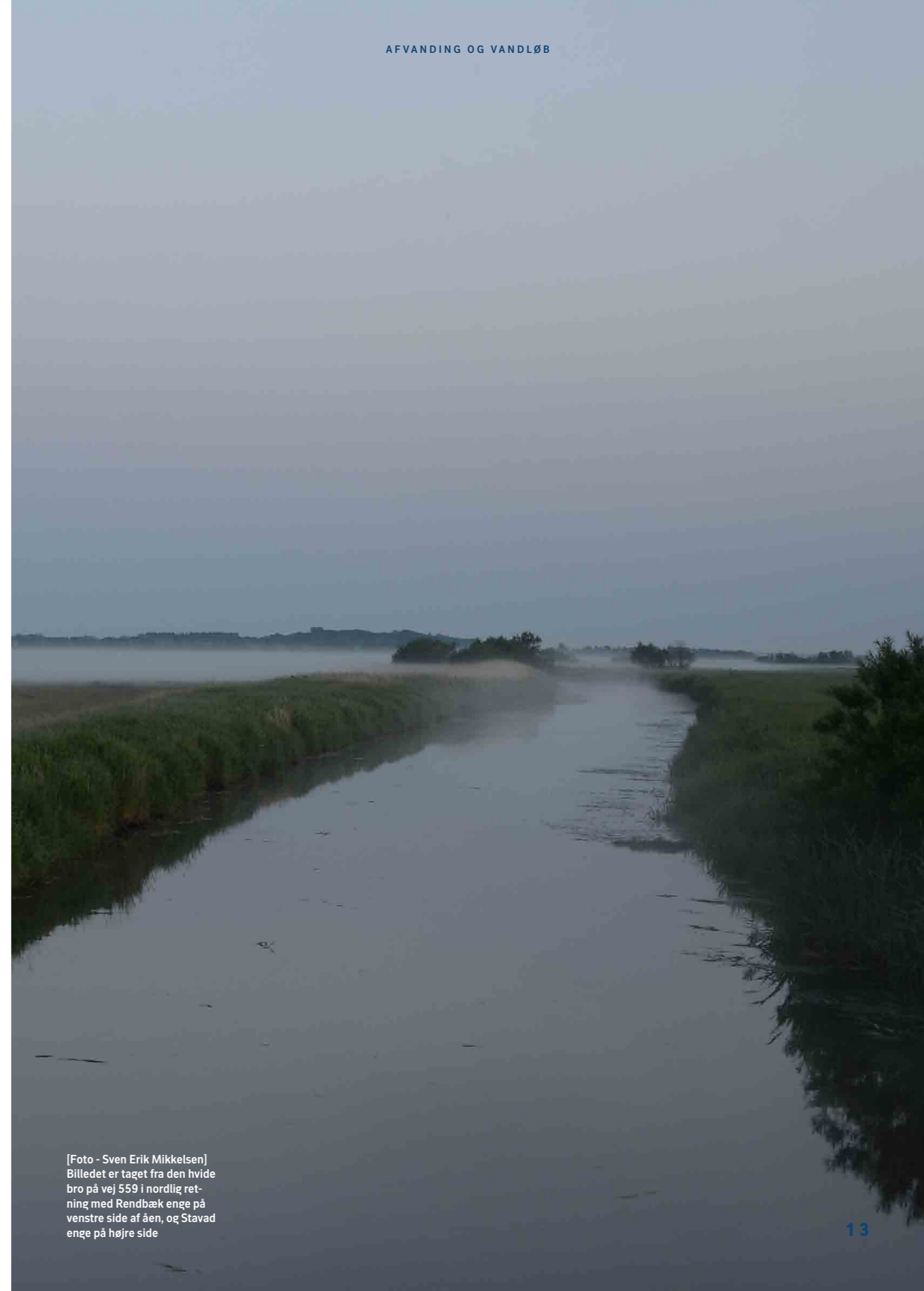
- træplantning i vandløbskorridoren
- reduceret jordbearbejdning langs vandløbet
- bræmmer langs vandløbet
- etablering af vådområder
- forsinkelsesbassiner

[Foto] Nyeablers vandløb med gydegrus og skjulesten

[Foto] Forsinkelsesbassin

[Foto - Sven Erik Mikkelsen]
Billedet er taget fra den hvide bro på vej 559 i nordlig retning med Rendbæk enge på venstre side af åen, og Stavad enge på højre side

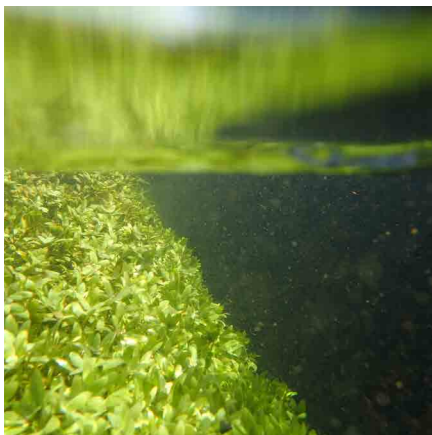
Handlinger

[Foto] Gode fysiske forhold giver levested for stor variation af dyr – her bæklambret.

[Foto] Vandløbsvedligeholdelse

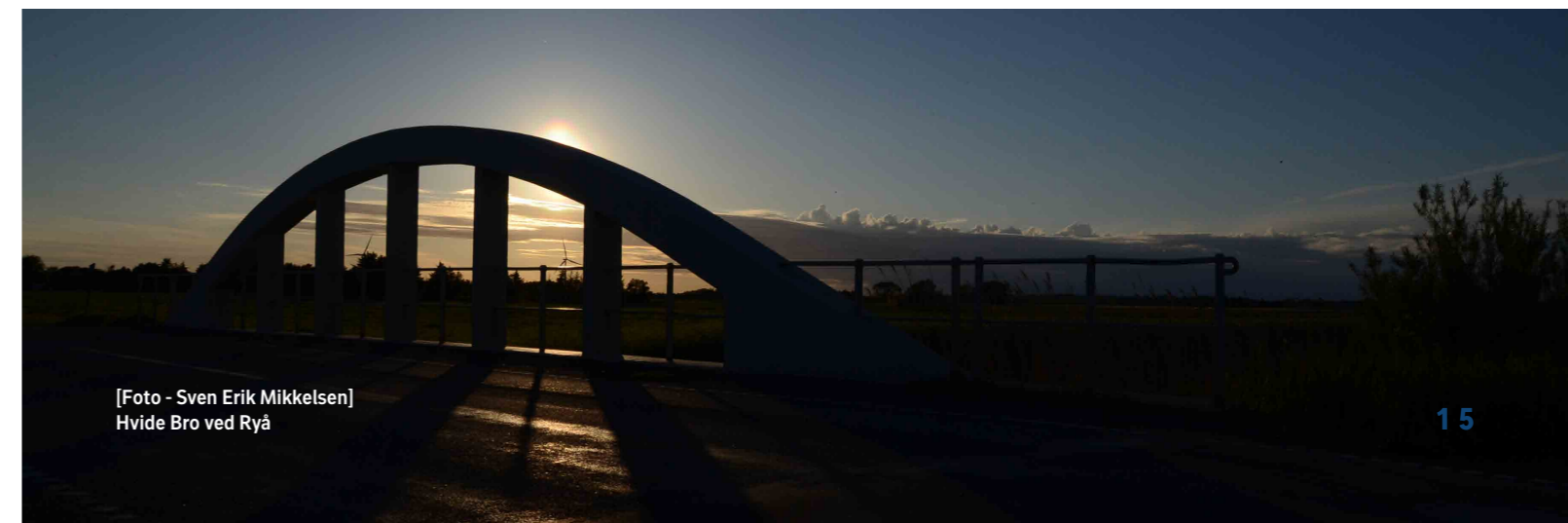
[Foto] Indsætserne bidrager til et rent og bæredygtigt vandløb

- Afledningen af regnvand forsinkes fra ca. 45 ha befæstet areal i Brønderslev Midtby indenfor de næste tre år.
- I Klokkeholm forsinkes afledningen af regnvand fra størstedelen af byen – i alt ca. 18 ha befæstet areal indenfor de næste tre år.
- Ingstrup by er blevet separatkloakeret og der er etableret forsinkelsesbassin.
- Brønderslev og Jammerbugt kommune udvider vedligeholdelsespraksis ved at slå brinkvegetationen. Orbicons scenarieberegninger viser, at brinkvegetationen har forholdsvis stor betydning ved høje afstrømninger.
- Brønderslev og Jammerbugt kommune sikrer en kontinuerlig vurdering af sandbanker i Ryå systemet for at undgå voldsomme opgravninger for at overholde regulativet.
- I begge kommuner er der gennemført screening af muligheden for at etablere "vandparkeringspladser", hvor der kan opmagasineres vand ved store afstrømninger.
- Kommunerne vil sammen med forsyningerne fortsat arbejde for at tilbageholde og forsinke vand ved brug af separatkloakering, nedsivning på egen grund og neddrosling før udløb i vandløbet.
- Brønderslev Kommune har planlagt at etablere sandfang i 2020.
- Brønderslev Kommune vil igangsætte monitoringsprogram for at få større viden om sandfang og sandtransporten.
- Kommunerne anvender resultater fra etablerede sandfang til at vurdere, hvordan sandtransport kan minimeres.

- Kommunerne arbejder for flere vådområder, der bidrager til reducere af sandtransport.
- Jammerbugt og Brønderslev Kommune fjerner spærringer eller rørlægninger, lægger skjulesten ud eller genslynge vandløbet. Handlingerne er udpeget i vandområdeplanerne og skal sikre god økologisk tilstand i Ryå-systemet.
- Kommunerne har via Vandrådsarbejdet (hhv. 2014 og 2017) sikret interessentinddragelse i vandløbsindsatsen. Tilsvarende inddragelse vil ske i kommende vandrådsarbejde, som sættes i gang ultimo 2019

Opmærksomhedspunkter

- Dobbeltprofil kan i fremtiden blive aktuelt som virkemiddel. Der er tale om et meget omkostningstungt virkemiddel som ændrer dimensionerne af vandløbet væsentligt. Det kræver derfor en reguleringssag og deraf følgende ændring af regulativet.
- Ryå er langt overvejende påvirket af vandstanden i Limfjorden fra udløbet til Hvide Bro. Realisering af et stort vådområde på denne strækning er igangsat. Fra vådområdets sydlige afgrænsning og til udløb i Limfjorden, ca. 12 km, er der på nuværende tidspunkt ikke oversvømmelsesproblemer, da vandløbet på denne strækning ligger dybt nedskåret.
- Omkostninger og konsekvenser ved højvandsklap ved Ryås udløb er ikke undersøgt i helhedsplanen.
- Jammerbugt kommune er opmærksom på afvandingsproblemer fra Aabybro.

[Foto - Sven Erik Mikkelsen]
Hvide Bro ved Ryå

NATUR

[Foto - Jan Skriver]
Vibe som spankulerer. Disse
smukke fugle foretrækker
engarealer

Den mest udbredte naturtype på de nære arealer omkring Ryå er enge, der er beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3. Det gælder både kulturenge, der lægges om hvert 7. -10. år, og naturenge, der aldrig lægges om. Der er stor forskel på den nære natur omkring Ryå fra udspring i Jyske ås og til udløb i Limfjorden.

Brønderslev og Jammerbugt Kommuner udpeger Grønt Danmarkskort. Det sikrer en forstærket indsats for større og mere sammenhængende naturområder. Med Grønt Danmarkskort styrkes FN's og EU's mål for biodiversitet i 2020.

I oplandet til Ryå betyder det, at kommunerne skal arbejde for at beskytte naturarealerne samt planlægge for nye mulige naturområder. Ligeledes skal både våde og tørre spredningskorridorer for planter og dyr sikres, og der kan planlægges for mulige spredningskorridorer, der ikke findes i dag. Arbejdet med afvandingsproblemerne, vandparkering og ekstensivering kan tænkes ind i arbejdet med Grønt Danmarkskort, der bliver en del af kommuneplanen.

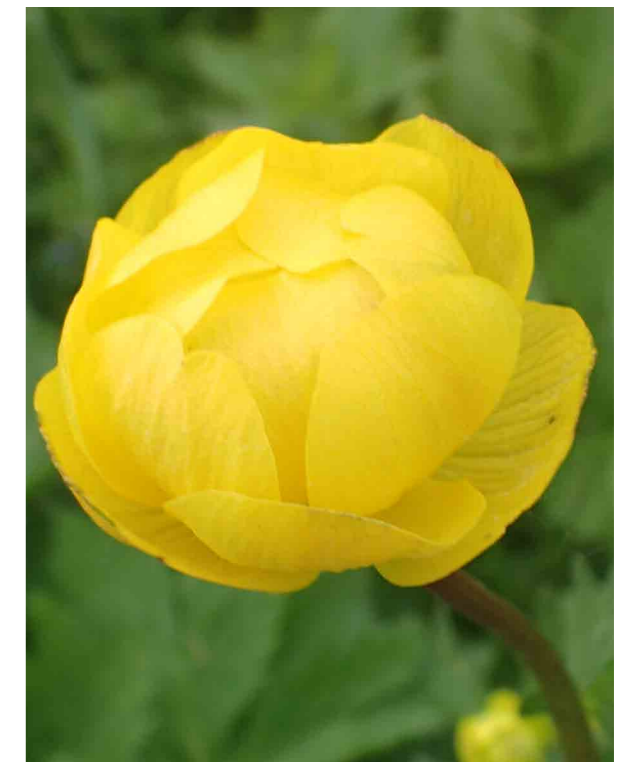
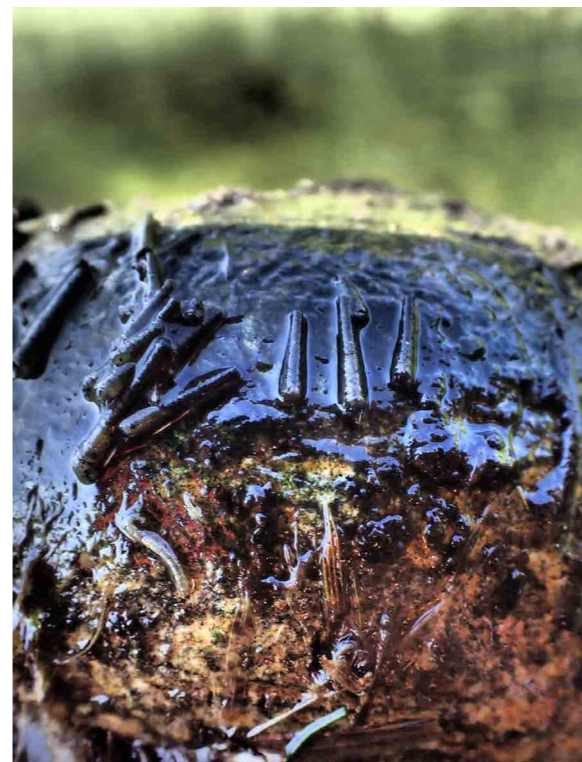
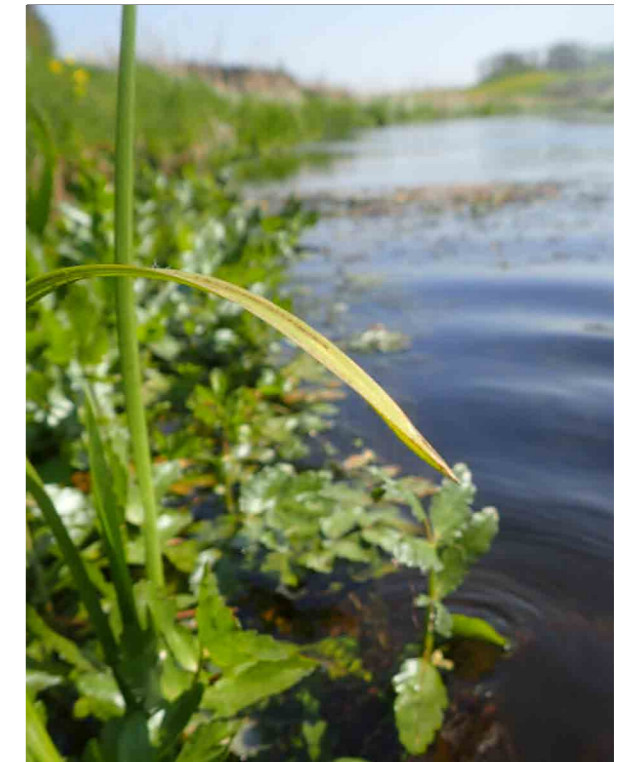
Brønderslev og Jammerbugt Kommuner er også forpligtet til at overholde EU's naturbeskyttelsesdirektiver (Natura 2000). Habitatdirektivet og Fuglebeskyttelsesdirektivet beskytter arter og naturtyper. Eksempler på arter, som i oplandet til Ryå er omfattet af Natura 2000 er odder, engsnarre, markfirben, vandfagermus, hedepletvinge og spidssnudet frø. Beskyttelsen af disse arter betyder, at deres leve- og ynglesteder ikke må ødelægges.

Langs Ryå ligger Store Vildmose, som er et Habitatområde, og Ryå udmunder i det marine habitatområde Nibe bredning, Halkær Ådal og Sønderup Ådal.

Danmark har underskrevet Biodiversitetskonventionen. Det betyder, at kommunerne er forpligtet til at beskytte truede rødlistearter, som i oplandet til Ryå f.eks. er engblomme.

Handlinger

- Jammerbugt Kommune gennemfører lavbundsprojekt ved Hellede sø, som ligger i oplandet til Ryå. Projektet konverterer 49 ha. landbrugsjord (enge og omdriftsjord) til våde naturarealer, og der opstår en lavvandet sø på en større del af arealet (ca. 39 ha). Projektet vil gennem afvandingen til Natura 2000 i begrænset omfang medføre reduktion af kvælstoftilførslen til Limfjorden. Endvidere vil projektet give flere muligheder for levesteder for Odder, som findes i Ryåsystemet. Projektet reducerer udledningen af CO₂-ækvivalenter med ca. 1500 tons/år.
- Jammerbugt Kommune gennemfører naturgenopretning i Aaby Mose, som er højmose i Store Vildmose og afvander til Ryå. Der er etableret en plastikmembran i kanten af mosen for at genoprette naturlig hydrologi på højmosen. Gennem lukning af grøfter og dræn holdes vandet inde på højmosen, og dermed reduceres afledning af vand til Ryå.
- Brønderslev og Jammerbugt Kommuner gennemfører sammen med Naturstyrelsen og Pindstrup Mosebrug en proces i Store Vildmose, der kortlægger en række initiativer til områdets udvikling. En væsentlig del af Store Vildmose afvander til Ryå, og projektet (CANAPE) forholder sig til fremtidsscenerier for udviklingen i området indenfor erhverv, naturgenopretning, klima og turisme.

[Foto - jammerbugt.dk]
Højmose/Vildmose

Opmærksomhedspunkter

- Behov for plejeplaner for den prioriterede natur langs Ryå
- Fokus på at udvikle rekreative værdier ("hverdagsnatur", stisystemer og faciliteter)
- Vådområders mulige negative effekt på vandløbsmiljøet skal vurderes
- Multifunktionelle vådområder giver mere natur – helhedsindsats bidrager generelt til positiv udvikling for natur / rekreative formål
- Naturråd 1, der i 2018 var nedsat til at rådgive Brønderslev, Hjørring, Jammerbugt, Frederikshavn og Læsø Kommuner om udpegningen af Grønt Danmarkskort, kom med følgende anbefalinger, der kan være relevante for prioriteringen af naturen i helhedsplan Ryå:
 1. Kommunerne skal udforme en naturpolitik
 2. Kommunerne skal være bedre til at pleje den eksisterende natur
 - Visse naturtyper kræver vedvarende pleje
 - Et valg af naturplejen kan også være et fravalg
 - Kommunerne skal sikre tilgængelighed, hvor der er lovlig adgang
 3. Kommunerne skal styrke biodiversiteten
 - Kortlæg mangfoldigheden i naturområderne
 - Sørg for en mosaik af forskellige naturtyper
 - Sørg for korridorer mellem naturområderne
 4. Kommunerne SKAL samarbejde over kommune grænserne
 5. Kommunerne skal være bedre til at samarbejde med frivillige kræfter om konkrete, afgrænsede projekter.

6. Borgerne skal inddrages i kraft af deres lokalkendskab og vigtige viden
7. Lodsejere skal inddrages og have reel medbestemmelse
8. At sikre naturværdierne koster, og det er almenvellet, der skal betale. Den enkelte lodsejer skal holdes skadesfri.
 - Frivillige aftaler skal prioriteres højt, evt. med tinglysning mod erstatning
 - Lokale ønsker bør prioriteres højt
 - Frivillig jordfordeling har høj prioritet

REKREATIVE POTENTIALER

Der er et stigende ønske at være aktiv i fritiden – at have mulighed for gå, løbe, cykle. Det er derfor vigtigt at indtænke friluftsliv og naturoplevelser i projekter. Der er i kommunerne øget fokus på fysisk, mental og social sundhed gennem friluftsliv og naturoplevelser. Udover at være godt for kommunernes borgere, kan det også tiltrække turister.

Rekreative aktiviteter omfatter også jagt lystfiskeri. Begge er aktiviteter, der kombinerer udeliv og naturoplevelse.

Gode gyde- og opvækstforhold for fisk i Ryå systemet er et væsentlig aktiv i forhold til lystfiskere.

Kortlægning af eksisterende cykelstier og stiforbindelser i kommunerne giver et overblik over nuværende net og potentialet for yderligere sammenbinding, i og på tværs af kommunerne ved kommende projekter.

Handlinger

- Jammerbugt og Brønderslev Kommune har i forbindelse med helhedsplanens tilblivelse afholdt møder med lokal inddragelse i forbindelse med vådområdeprojekterne ved Pandrup og Jerslev Bro, herunder for at drøfte ønsker og muligheder i forhold til det rekreative.

[Foto - Jette Haugaard Grønhøj]
Oplevelsescenter Birkelse/Ryå

[Foto - Jette Haugaard Grønhøj]
Oplevelsescenter Birkelse/Ryå - Shelters

Opmærksomhedspunkter

[Foto - Aåse Jensen DOG Nord]
Fugletårn ved Ulvedybet Nord

[Foto - Jette Haugaard Grønhøj]
Oplevelsescenter Birkelse/Ryå - Shelters

I projekterne ved Pandrup og Jerslev Bro tænkes forslag fra interessenter ind, dog afhængig af muligheder for finansiering. En del af forslagene har mere generel karakter og vil udover at bidrage i de konkrete projekter inspirere ved kommende projekter:

Generelle forslag:

- Ved offentlig adgang til natur vil kommunerne undersøge mulighederne for at lave fleksible aftaler med lodsejere om adgang, f.eks. ved flytbare / fleksible stier, som i højere grad kan tilpasses lodsejers sædskifte og evt. rullende markskel.
- Den stille natur skal også beskyttes. På den ene side skal kommunerne arbejde for øgede afgangsmuligheder til naturen, på anden side kan ro også være afgørende for dyrelivet og ønskeligt for de lokale i området.
- Små stiforløb i forbindelse med rastepladser.
- Mulighed for at komme helt ud til åen enkelte steder, evt. med spang, der hvor balken fjernes.
- De skal skabes adgang til "hverdagsnatur".
- Nye fugletårne, udsigtsposter, shelters og rastepladser bør placeres centralt og indgå i eksisterende sammenhænge

Forslag i forbindelse med det vådområde, der er under realisering ved Pandrup:

- Sammenkoble naturarealerne langs Ryå med andre områder ved Pandrup, Aabybro og Store Vildmose, så det bliver attraktivt for lokale og for turister.
- Cykelsti mellem Toftegårds Bro og Hvide Bro ved Pandrup Vådområde.
- Lave bådpladser nord for mejeribroen, så spejderne og andre også begynder at sejle nordpå fra mejeribroen og ikke kun den anden vej.

[Foto] Visitjammerbugt.dk

[Foto - Sven Erik Mikkelsen]

HELHEDSØNSKER OG SYNERGI

Arealerne langs Ryå er fyldt med muligheder og udfordringer. Kravene kompleksiteten stiger som følge af ændringerne.

Det skal stadig være muligt at drive landbrug i oplandet til Ryå. Der skal også tages det nødvendige hensyn til natur og miljø. Det kræver sammentænkning, synergi og samskabelse i bred forstand. Eksisterende muligheder for at lave projekter, der bidrager til løsninger og skaber synergi, skal udnyttes bedst muligt.

Ekstensivering af landbrugsmæssige arealanvendelse ved oversvømmelsestruede arealer kan mindske misforholdet mellem afvandingsbehovet og åens vandføringsevne, mens andre mulige virkemidler til forbedring af vandføringsvnen virker utilstrækkelige. Det viser Orbicons kortlægning af de mest oversvømmelsestruede arealer i oplandet til Ryå.

For en landmand kan det være interessant at afhænde "træls jord", der er vandlidende, hvis man i en jordfordeling kan få mere dyrkningsikker jord. Ovenikøbet kunne jorden være tættere beliggende på ejendommen, så landmanden ikke skal bruge så meget tid på kørsel.

Udledningen af drivhusgasser mindskes markant, når kulstofholdige landbrugsjorde tages ud af drift i lavbundsprojekter, hvor de naturlige hydrologiske forhold genskabes. Fortsat dyrkning af disse jorde langs Ryå forstærker derimod risikoen for oversvømmelser.

Ekstensivering kan også forbedre miljøforholdene i Limfjorden, hvor Ryåen har sit udløb. Med etablering af kvælstofvådområder vil bakterier nedbryde nitrat i vandet til luftformigt kvælstof. Dermed reduceres næringsstofbelastningen af Limfjorden. Fjordens tilstand er som følge af netop næringsstofbelastningen p.t. i dårlig økologisk tilstand.

Vådområder langs Ryå mindsker kvælstofbelastningen af Limfjorden. Denne type projekter tager også landbrugsjord ud af drift og gavner fjordens dårlige miljøtilstand.

Naturen styrkes når man ekstensiverer ånære lavbundsarealer. Naturindholdet vil variere meget alt efter projektype. Kvælstofvådområder ses typisk at være til gavn for fuglelivet og odderen. Lavbundsprojekter understøtter mere kvælstoffølsom natur som moser.

For at øge mulighederne for sammentænkning af landbrugsproduktion med bl.a. biodiversitet, klimagasreduktion, klimatilpasning, ammoniakudfordring, kvælstofreduktion, friluftsliv og landområdesudvikling har der de senere år på landsplan været drøftet og indsamlet erfaringer med multifunktionel jordfordeling – herunder fra Collective Impact, som Jammerbugt Kommune har deltaget i.

Dette nye virkemiddel kan være et nyttigt redskab til kommunernes værktøjskasse for at få løst flest muligt udfordringer med flest mulige synergieffekter. For at få succes skal lodsejere og andre borgere inddrages. Ligesom med helhedsplanen.

Synergieffekter og borgerinddragelse spiller fint sammen med verdensmålene. Verdensmålene sætter en retning for en nødvendig rejse for en mere bæredygtig verden. Verdensmålene interesserer mange lokalt og derfor er det et stærkt redskab i værktøjskassen at tage en dialog med lokalsamfundet gennem verdensmålene. Ligesom verdensmålene inviterer til at kommunerne arbejder endnu mere med partnerskab og samskabelse for at skabe en bæredygtig forandring.

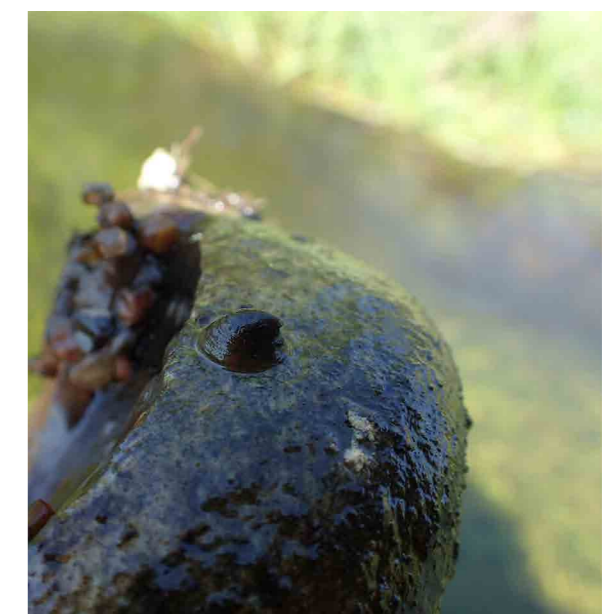
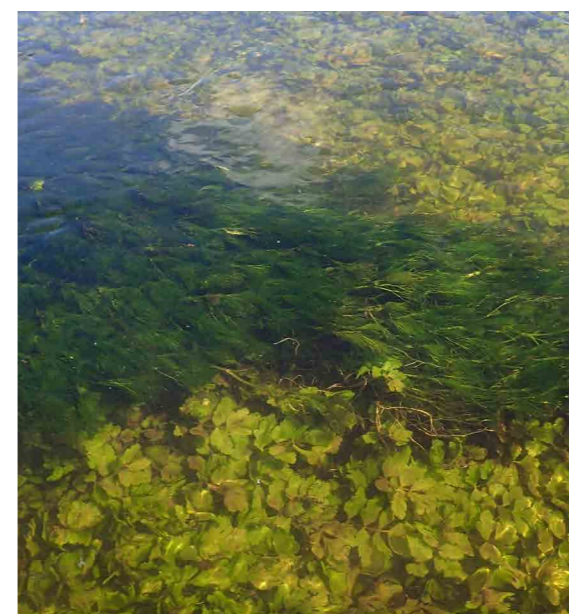
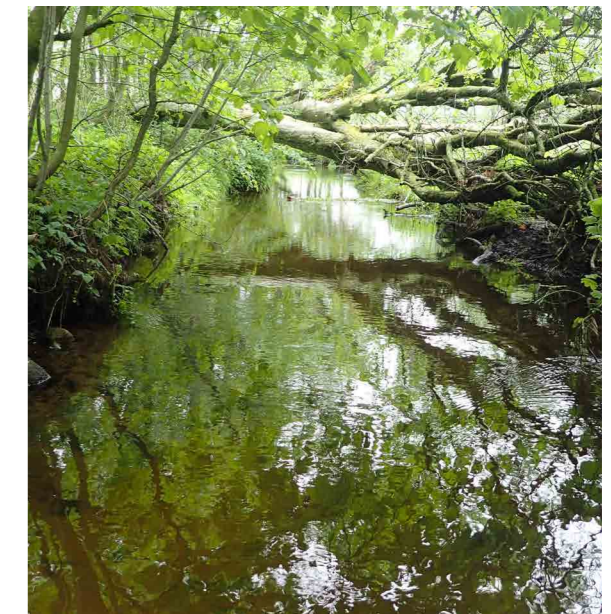
Handlinger

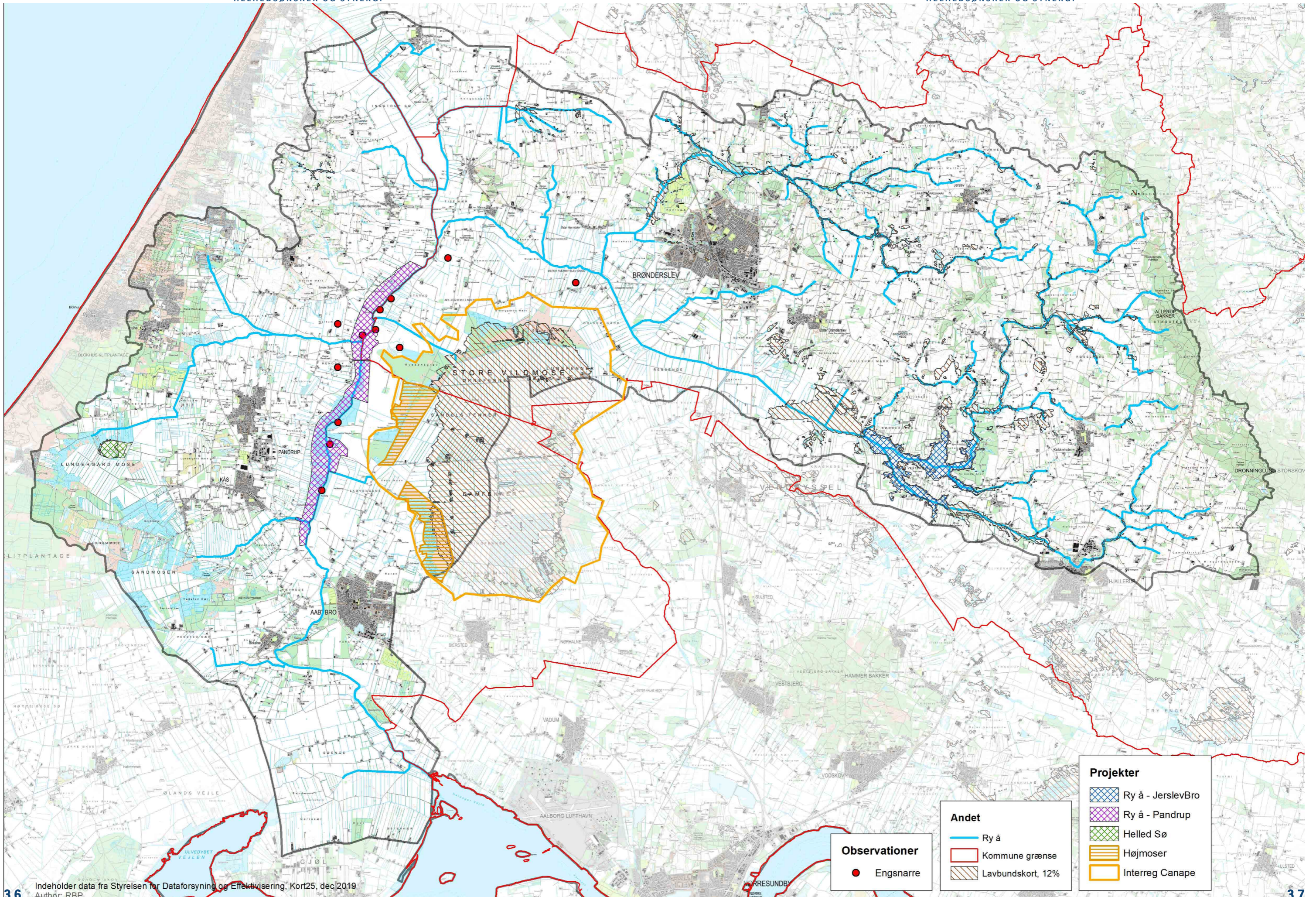
- Jammerbugt og Brønderslev Kommune er i gang med to store kvælstofvådområdeprojekter ved henholdsvis Pandrup (615 ha) og Jerslev Bro (376 ha).
- Kommunerne vil arbejde for at genskabe naturlige hydrologiske forhold og dermed ekstensivere de på kortet viste oversvømmelsestruede arealer i oplandet til Limfjorden. Eventuelle projekter baseres på frivillighed

Opmærksomhedspunkter

I forhold til de igangsatte projekter ved Pandrup og Jerslev Bro:

- I området ved Pandrup er der flere registreringer af Engsnarre (Tue Eng, Helledi Eng, Toftegårds Eng og Debel Eng) samt Engblomme, der i videst muligt omfang skal beskyttes og understøttes. Det er aktuelt at udarbejde plejeplan for Engsnarre. Der er store rekreative interesser i området.
- Jerslev Bro projektet er beliggende i et område med kulstofrige lavbundslande. Udover kvælstoffjernelse vil en ekstensivering betyde en positiv klimaeffekt med mindre CO2 udledning.

Observationer

● Engsnarre

Andet

— Ry å

— Kommune grænse

— Lavbundskort, 12%

Projekter

▨ Ry å - JerslevBro

▨ Ry å - Pandrup

▨ Helled Sø

▨ Højmoser

▨ Interreg Canape

[Foto - Fra arbejdsgruppens felttur, hvor bl.a. Ryås meget forskellige strækninger blev drøftet]

FREMtidig INTERESSENT- INDDRAGELSE

[Foto - Fra møde i arbejdsgruppen]

Der er inddraget interessenter i helhedsplanen for Ryå på to niveauer. Styregruppen har udpeget repræsentanter fra relevante interesseorganisationer til en arbejdsgruppe for at få indspil til problemstillinger og udviklingsmuligheder i oplandet til Ryå. Det andet niveau er lokale grupper i forbindelse med to konkrete projekter.

Konkrete projekter giver større mulighed for at bidrage med forslag og ønsker. Det er erfaringen med arbejdet med helhedsplanen. Styregruppen har oplevet processen med arbejdsgruppen og lokalgrupperne som god og lærerig, og fra kommunernes side vil der fortsat være fokus på inddragelse. Lokal viden og inddragelse af oplandsinteresser er central for de gode løsninger og for opbakning til at få dem gennemført.

I arbejdet med helhedsplanen har flg.
interesseorganisationer deltaget:

DN / Thorkild Kjeldsen
 LandboNord / Lars Mellekjær
 Danmarks Sportsfiskerforbund / Jens Selmer Andersen
 Friluftsrådet / Thomas Jensen
 Danske Vandløb / Hans Christian Holst
 Jammerbugt Jægerråd / Lars Kristensen
 Bæredygtigt Landbrug / Carsten Søborg
 Dansk Familiebrug / Kurt Jørgensen
 DOF, Nordjylland / Svend Erik Mikkelsen
 Brønderslev Forsyning, Jan Aarup
 Jammerbugt Forsyning, Peter Albeck Laursen

Limfjordsrådet

Arbejdet er gennemført som led i Limfjordssekretariatets deltagelse i et INTERREG. Et projekt der har fokus på interessentinddragelsens betydning for gennemførelse og holdbarheden af indsatserne, som følge af eksempelvis Vandrammedirektivet. Samtidig er en vigtig sideeffekt ved inddragelse af interessenter at få rettet fokus på "ecosystemservices" – de goder / fordele som natur bidrager med til omgivelserne / brugerne.

